

Pratarmė

Mielas Skaitytojau,
savo rankose tu laikai šventojo Kryžiaus Jono raštų vertimo iš originalo – ispanų kalbos – rinktinę. Tai ilgus metus trukusio, su kantrybe ir meile atlikto darbo vaisius.

Šiame veikale tu turėsi galimybę susitikti ir susipažinti su tuo, kurį šv. Teresė Avilietė vadino „dangišku ir dievišku žmogumi“, kuris buvo teologas ir mistikas, poetas ir menininkas, vargšų draugas ir išmintingas dvasinis sielų vadovas. Galėsi sekti juo *Kopime į Karmelio kalną*, klausytis jo *Perspėjimų*, *Keturių patarimų vienuoliui*, *Tobulumo laipsnių* ir skaityti jo *Laiškus*.

Turėdami prieš akis šv. Kryžiaus Joną, popiežiaus Pijaus XI 1926 m. paskelbtą Bažnyčios mokytoju, tradiciškai vadinamą *Doctor mysticus*, galėtume klausti: ar šis šventasis, jo aukštoji mistika, jo didelių pastangų reikalaujanti kelionė tobulumo kalno viršūnės link gali ką nors sakyti ir mūsų dienų žmogui, krikščioniui? O gal tai pavyzdys tik nedaugeliui išrinktųjų sielų, tikrai pajėgiančių žengti šiuo apvalymo ir mistinio kilimo keliu?

Leisiu atsakyti didžiajam mūsų laikų Bažnyčios ir pasaulio istorijos liudytojui – palaimintajam popiežiui Jonui Pauliui II: „Šventasis Kryžiaus Jonas labai daug prisidėjo prie mano dvasinio augimo. Susipažinau su juo dar jaunystėje, užmezgiau intymų dialogą su šiuo tikėjimo mokytoju, su jo žodžiais ir mintimis... Jau tada atradau jame draugą ir mokytoją, kuris man parodė šviesą, spindinčią tamsoje, ir ta šviesa nuolat lydi mane kelionėje Dievo link“ (*Homilija Segovijoje*, 1982 m. lapkričio 4 d.).

Kad žemėje daug tamsos, nesunku pamatyti. Jau 1926 m. įžvalgus mūsų laikų stebėtojas filosofas Martinas Heideggeris teigė: „Naktis pasaulyje skleidžia savo sutemas. Mūsų epochai būdingas Dievo praradimas, Dievo *stygius*.“ Jis pažymėjo, kad didžiausią

nerimą keliantis „skurdas“ mūsų laikais yra nemokėjimas pripažinti „Dievo praradimo kaip trūkumo“. Būtent iš šio praradimo kyla visi šiuolaikinio žmogaus nusivylimai: „Mirtis tampa nesu-prantama, kančios paslaptis lieka pridengta. Nebemokama mylėti.“

Praėjus pusei amžiaus Segovijoje iškeldamas šventojo Kryžiaus Jono pavyzdį ir mokymą, Jonas Paulius II išdrįso pasakyti, kad pasaulio naktis įgijo „epochinius matmenis ir visuotines proporcijas“: „Šiuolaikinis žmogus, nepaisydamas visų laimėjimų, savo asmeninėje ir kolektyvinėje patirtyje vaikšto ant nevirties bedugnės krašto, išgyvena nihilizmo pagundą, daugybės fizinių, moralinių ir dvasinių kančių beprasmybę. Tamsioji naktis, tas išbandymas, kuris priverčia prisiliesti prie blogio slėpinio ir reikalauja atsiverti tikėjimui, kartais įgyja epochinius matmenis ir visuotines proporcijas“ (*Homilija Segovijoje*, 1982 m. lapkričio 4 d.).

Pasaulis ir ypač Europa išgyveno tragiškus totalitarinių režimų metus, Antrojo pasaulinio karo dramą. Šiandien prie „pasaulio nakties“ prisidėjo tai, ką popiežius Benediktas XVI vadina „dykumomis“: „Esama neturto dykumos, alkio ir troškulio dykumos, apleistumo, vienišumo, sugriautos meilės dykumos. Esama Dievo tamsos, žmogaus orumo ir kelio nebesuvokiančių sielų tuštumos dykumos. Išorinių dykumų pasaulyje daugėja, nes didelės tapo vidinės dykumos“ (*Homilija*, 2005 m. balandžio 24 d.). Panašią situaciją ir panašius pavojus išgyvena ir Lietuva.

Kaip tik šiame kontekste, tikėjimo, proto, veiklos srityse patiriamos šiuolaikinio žmogaus kančios fone nušvinta didis šventojo Kryžiaus Jono mokymo apie Kristaus slėpinį Jo apleistumo ant Kryžiaus akimirkomis aktualumas. Juk tada Jėzus Kristus, mylimasis Tėvo Sūnus, būtent dėl to, kad buvo susitapatinęs su nutolusia nuo Dievo žmonija, buvo priverstas šaukti: „Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?“ (*Mt* 27, 46). Tačiau kaip tik per šį šauksmą, kaip įžvalgiai pastebi Mistinis mokytojas, „Jis atliko didžiausią viso savo gyvenimo darbą, pranokstantį visus Jo darbus

ir stebuklus tiek žemėje, tiek danguje, per malonę sutaikindamas ir suvienydamas žmonių giminę su Dievu“ (2 K 7, 11).

Todėl šiandienį žmogų, kamuojamą nerimo dėl gyvenimo prasmės, dažnai abejingą Bažnyčios skelbimui, Kryžiaus Jonas ragina nuoširdžiai ieškoti ir rasti patį Apreiškimo šaltinį – Kristų, Tėvo Žodį ir Dovaną. Autorius įkalbinėja žmogų palikti nuošalyje visa, kas galėtų trukdyti tikėjimui, ir suveda akivaizdon su Kristumi, su Tuo, kuris atskleidžia ir dovanoja tiesą ir dieviškąjį gyvenimą Bažnyčioje. Kryžiaus Jonas ne kartą pabrėžia, jog „Kristus atrandamas Bažnyčioje“, kurios Magisteriumas laiduoja tikėjimo teisingumą, kuri gydo mūsų žaizdas ir yra malonės šaltinis. Jėzus Kristus, susitinkamas per Bažnyčią, yra kelias, kuriame „rasime gausių vaistų“ (2 K 22, 7).

Tik Dievas gali apšviesti ir išlaisvinti žmogų. O žmogus pilnataiškai išgyvena savo orumą ir laisvę tik tada, kai savo gelmėse patiria, kaip nurodo šventasis Kryžiaus Jonas, Kristaus atperkamąją ir perkeičiančiąją malonę. Tikroji žmogaus laisvė – tai bendrystė su Dievu.

Šventasis Kryžiaus Jonas yra didis kelių, vedančių į vienybę su Dievu, mokytojas. Tie keliai kartais gali vesti per tamsą, tačiau jais einantys nepaliekami tamsoje, nes bet kokia tamsa jau yra nušviesta To, kuris už mus numirė ir prisikėlė (*Jn* 8, 12; 2 *Kor* 4, 6).

Tai ir yra tikėjimas: būti mylimam Dievo, leisti būti mylimam Dievo Jėzuje Kristuje ir meile atsiliepti į meilę. Kas myli, tas įgyja suvokimą (*Jn* 14, 21), patenka į šviesą ir sutinka gyvenimą (1 *Jn* 2, 9; 4, 14). Todėl ir toliau galioja paprastas, bet esminis šventojo Kryžiaus Jono patarimas kiekvienam žmogui, tiek tikinčiam, tiek netikinčiam, dvidešimt šeštame laiške motinai Įsikūnijimo Marijai: „Kur nėra meilės, įdėkite meilės ir gausite meilės...“

† *Luigi Bonazzi*, apaštališkasis nuncijus Lietuvoje